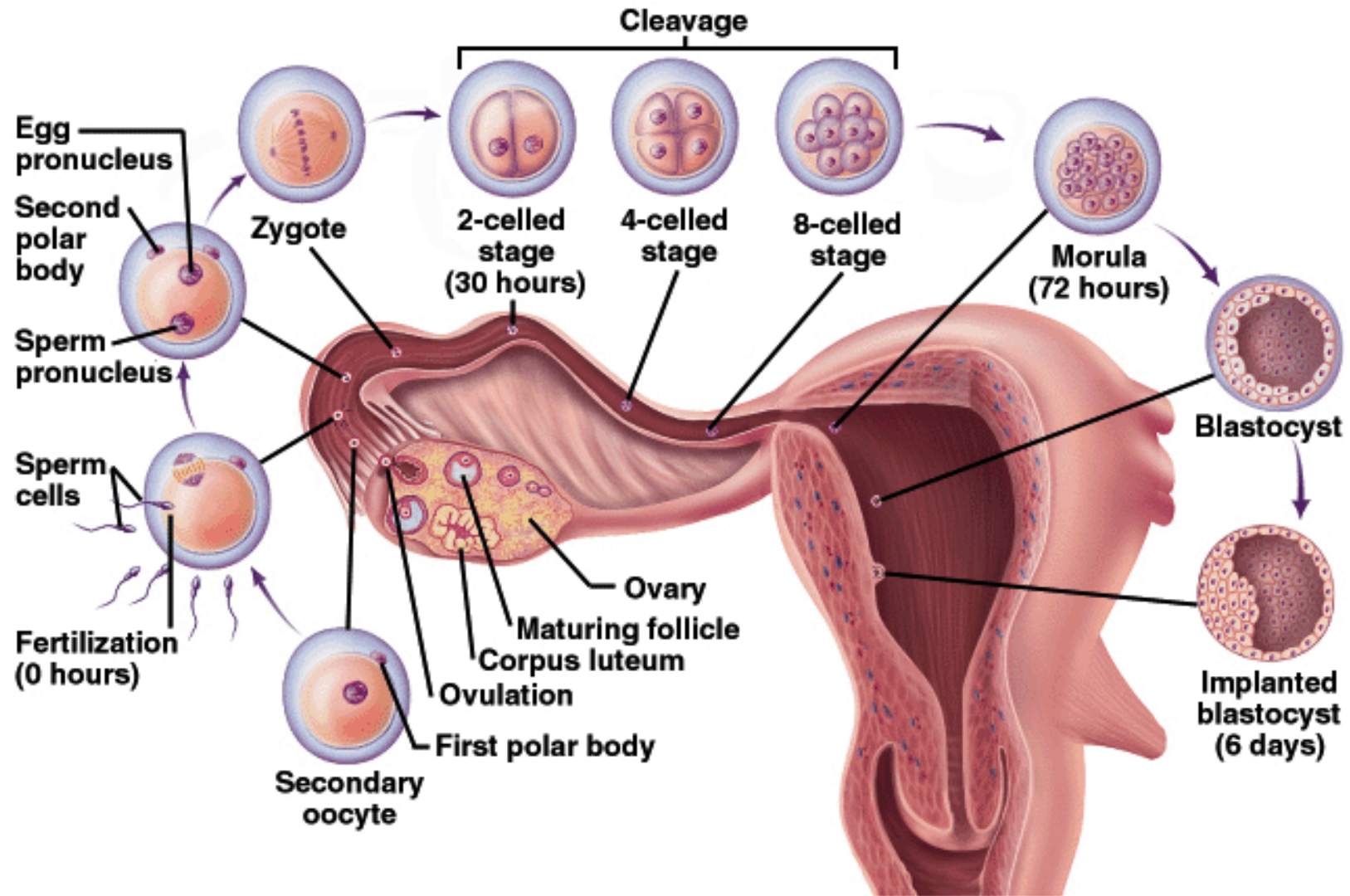

Praktiniai nevaisingumo gydymo aspektai Lietuvoje

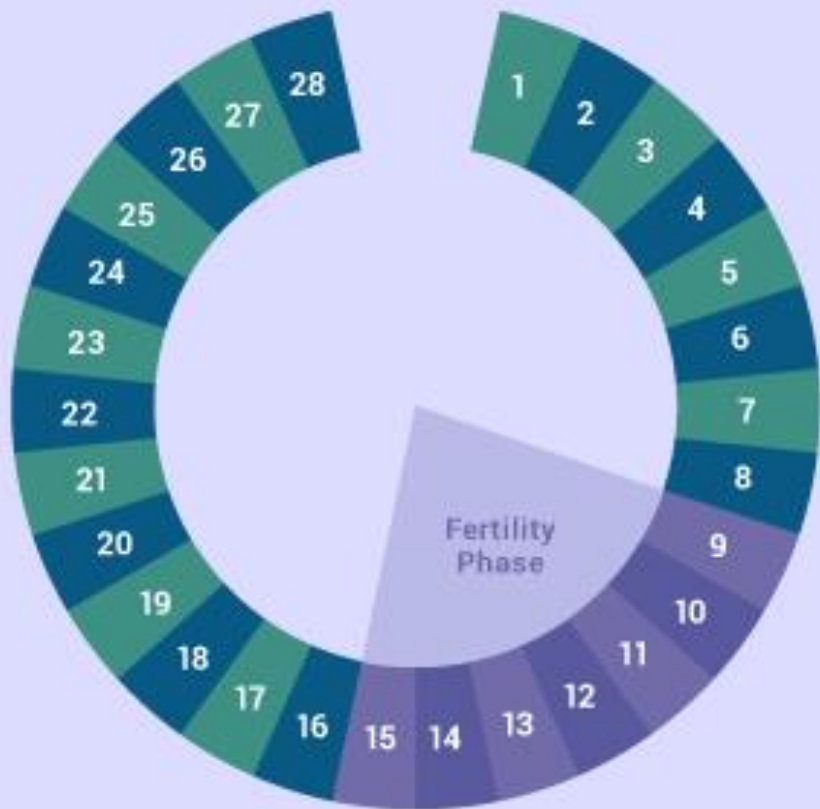
Gyd. akušerė ginekologė Raminta Baušytė
Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos
Akušerijos ir ginekologijos centras
Santaros vaisingumo centras

2020 m. spalio mėn. 15 d.

NUO OVULIACIJOS IKI IMPLANTACIJOS

VAISINGOS DIENOS

28-ių dienų mėnesinių ciklas

1-a diena	Mėnesinių kraujavimo pradžia
1-14-a diena	Kiaušialąstės brendimas
14-a diena	Ovuliacija

Lytinių ląstelių gyvavimas

12-24 valandos	Kiaušialąstė
3-5 dienos	Spermatozoidas

PASTOJIMO TIKIMYBĖ

- Pastojimo tikimybė per 1 mėn. – 15-20%.
- Pastojimo tikimybė per pirmus 6 mėn. laiko yra 75-85%, per 12 mėn. - 80-90% ir per 24 mėn. - 95%.
- 80% jaunesnių nei 40 m. moterų pastoja per pirmus metus, jei nevartoja kontracepcijos ir turi reguliarius lytinius santykius.
- Pastojimo tikimybė, jei moteris yra:
 - <31 m. – 73%;
 - 31-35 m. – 61%;
 - >35 m. – 54%.

NEVAISINGUMO SĄVOKA

- Nevaisingumas yra negalėjimas pastoti porai gyvenant normalų lytinį gyvenimą ir nenaudojant kontraceptinių priemonių vienerius metus.
- Jei moteris yra 35 m. amžiaus ar vyresnė arba žinoma apie kitas priežastis, galinčias sukelti nevaisingumą (pvz. nustatyta endometriozė), konsultacijai pas nevaisingumo specialistą reiktų kreiptis, nepastojant 6 mėnesius laiko.

NEVAISINGUMO TIPAI

- Pirminis nevaisingumas – negalėjomas pastoti gyvenant normalų lytinį gyvenimą ir nevengiant nėštumo vienerius metus, kai praeityje nėra buvę nėštumų.
- **Antrinis nevaisingumas** – vaisingumo sutrikimas, kurį patiria jau vieną ar keletą vaikų turinčios poros ir negalinčios susilaukti dar vienos atžalos ilgiau nei vienerius metus.
- Net **11% porų** susiduria su antriniu nevaisingumu.

NEVAISINGUMAS YRA LIGA

Nevaisingumas yra visuotinai pripažįstama liga, įrašyta į Tarptautinę ligų klasifikaciją.

TLK-10-AM kodai

N46	Vyro nevaisingumas
N97.0	Moters nevaisingumas dėl anovuliacijos
N97.1	Moters nevaisingumas dėl kiaušintakių patologijos
N97.2	Moters nevaisingumas dėl gimdos patologijos
N97.3	Moters nevaisingumas dėl gimdos kaklelio patologijos
N97.4	Moters nevaisingumas dėl vyro patologijos
N97.8	Kitos prigimties moters nevaisingumas
N97.9	Moters nevaisingumas, nepatikslingas

NEVAISINGUMO PRIEŽASTYS

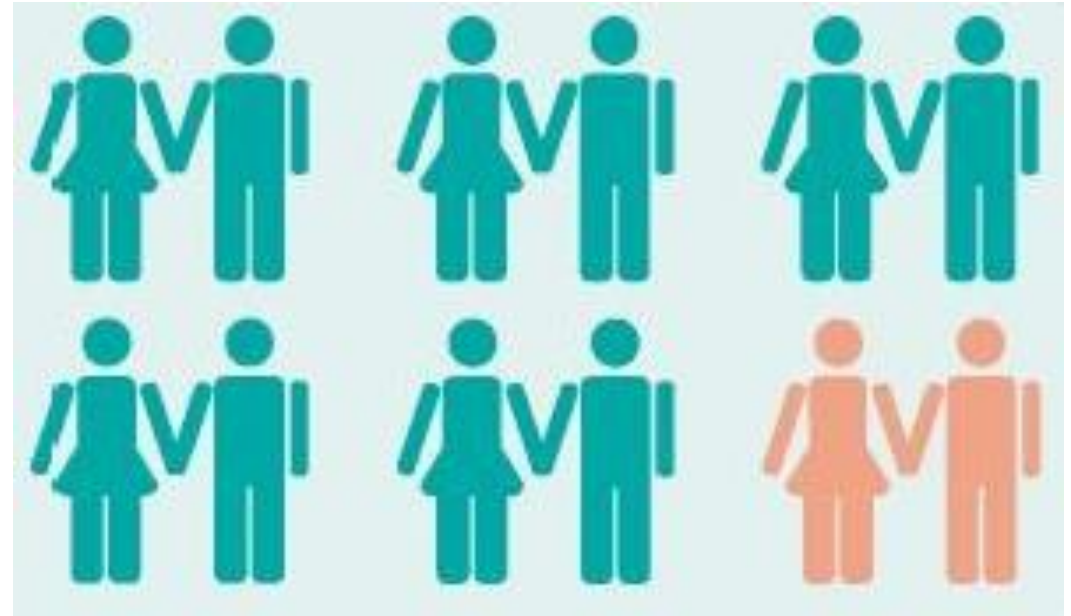
• Moteryų nevaisingumo priežastys:

- Ovuliacijos sutrikimai - 25%;
- Endometriozė - 15%;
- Sąaugos pilvo ertmėje - 12%;
- Kiaušintakių nepraeinamumas - 11%;
- Kiti kiaušintakių pažeidimai - 11%;
- Nepaaiškinamas nevaisingumas - 10%;
- Kitos priežastys - 9%;
- Hiperprolaktinemija - 7%.

• Vyrų nevaisingumo priežastys:

- Nepaaiškinamas nevaisingumas - 34%;
- Varikocelė - 17%;
- Hipogonadizmas - 10%;
- Urogenitalinės sistemos infekcijos - 9%;
- Nenusileidusi/-ios sėklidė/-ės - 8%;
- Kitos priežastys - 8%;
- Seksualiniai sutrikimai - 6%;
- Imuninės sistemos sutrikimai - 5%;
- Sisteminės ligos - 3%.

STATISTIKA PASAULYJE

- Pasaulyje 1 iš 6 porų kenčia nuo nevaisingumo.
- 25 milijonai Europos Sąjungos piliečių yra susidūrę su įvairių formų vaisingumo sutrikimais.
- Pasaulyje per metus atliekama daugiau kaip 1,5 milijono pagalbinio apvaisinimo gydymo ciklų, po kurių gimsta daugiau nei 350 000 naujagimių.
- Per beveik 40 metų po pagalbinio apvaisinimo atsiradimo pasaulį išvydo apie 6,5 milijonai vaikų.
- Remiantis PSO duomenis teigiama, kad moterų nevaisingumas užima penktąją vietą tarp rimčiausių globalinių negalių.

STATISTIKA LIETUVOJE

- Manoma, kad Lietuvoje yra apie 50 000 vaisingumo sutrikimų turinčių šeimų. Kasmėt jų padaugėja 2000.
- 2015 m. Eurostato pateiktais duomenimis vidutinis moterų amžius, kada jos susilaukia pirmojo vaiko, buvo 28,9 m.
- Lietuvos mamos išlieka vienos jauniausių Europos Sąjungoje, nes pirmojo vaiko susilaukia vidutiniškai 27,5 m. amžiaus. Visgi, lyginant su 2013 m. duomenimis, jų amžiaus vidurkis padidėjo nuo buvusio 26 m. amžiaus.

VLK 2017 04 – 2020 07 DUOMENYS

VALSTYBINĖ LIGONIŲ KASA
PRIE SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS

Lietuvos šeimų svajonės pildosi:

Gimė **1212**
vaikų

681 porai gimė po vieną mažylį

249 poros susilaukė dvynukų

11 porų susilaukė trynukų

Ligonių kasos kompensuoja visą reikalingų pagalbinio apvaisinimo paslaugų ir vaistų kainą.

Daugiau informacijos www.vlk.lt ir

*2017 m. balandžio - 2020 m. liepos duomenys

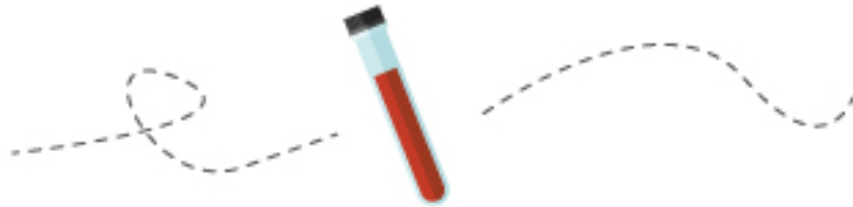
/ Valstybinė ligonių kasa

Rūpimus klausimus galima pateikti info@vlk.lt arba (8 5) 232 2222.

VAISINGUMO SUTRIKIMŲ IŠTYRIMAS IR GYDYMAS

Konsultacija

Partnerių ištyrimas

Diagnozė

**Individualaus gydymo
plano sudarymas**

Gydymas

Nėštumas :)

KOKIUS DOKUMENTUS BŪTINA TURĖTI ATVYKSTANT KONSULTACIJAI DĖL VAISINGUMO SUTRIKIMŲ?

- Į konsultaciją rekomenduojama, kad moteris ir vyras atvyktų drauge.
- **Būtina turėti:**
 - kiekvieno asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą;
 - šeimos gydytojo ar gyd. akušerio - ginekologo siuntimą (nemokamai konsultacijai);
 - dokumentus bei medicinos išrašus apie anksčiau atliktas vaisingumo sutrikimų diagnostikos ir gydymo procedūras, gretutines ligas.
- **Rekomenduojame turėti:**
 - klausimų specialistui sąrašą;
 - santuokos ar registruotos partnerystės (**registruotos partnerystės įstatymo LT nėra**) sudarymą patvirtinančius dokumentus.

KOKIUS DOKUMENTUS BŪTINA TURĖTI ATVYKSTANT KONSULTACIJAI DĖL PAGALBINIO APVAISINIMO PROCEDŪROS?

- Į konsultaciją dėl pagalbinių apvaisinimo procedūros moteris ir vyras turi atvykti drauge.
- **Būtina turėti šiuos dokumentus:**
 - kiekvieno asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą;
 - santuokos ar registruotos partnerystės (registruotos partnerystės įstatymo Lietuvoje nėra) sudarymą patvirtinančius dokumentus;
 - šeimos gydytojo ar gyd. akušerio - ginekologo siuntimą pagalbinių apvaisinimo procedūrai;
 - dokumentus bei medicinos išrašus apie anksčiau atliktas vaisingumo sutrikimų diagnostikos ir gydymo procedūras, gretutines ligas.
- **Rekomenduojame turėti klausimų specialistui sąrašą.**

TYRIMAI MOTERIAI

- Ovuliacijos tyrimai – FSH, LH, E2, progesteronas.
- Kiaušidžių rezervo tyrimai - AMH.
- Skydliaukės tyrimai – LT4, TTH, ATPO.
- Prolaktinas, makroprolaktinas.
- Kiaušintakių praeinamumo tyrimai – HyFoSy, HSG, LSK.
- PGR tyrimas dėl lytiniu keliu plintančių infekcijų.
- Tyrimai dėl infekcinių ligų – hepatito B, hepatito C, ŽIV, sifilio, imuninio atsparumo raudonukei tyrimas.
- Kiti tyrimai pagal individualią situaciją.
- Gydytojų specialistų konsultacijos pagal individualią situaciją.

TYRIMAI VYRUI

- Spermograma pagal PSO 2010 m. standartą:
 - spermijų kiekis: $>15 \times 10^6/\text{ml}$ ir $>39 \times 10^6/\text{visame ejakulate}$;
 - gyvų spermijų kiekis: 60-80%;
 - progresyvus spermijų judėjimas (a+b) $>32\%$;
 - normalios spermijų formos 4%.
- Tyrimai dėl infekcinių ligų – hepatito B, hepatito C, ŽIV, sifilio.
- Kiti tyrimai pagal individualią situaciją.
- Gydytojų specialistų konsultacijos pagal individualią situaciją.

Rodiklis	Rezultatas	Norma
Kiekis, ml	ml	>1,5
Spalva	Pilkšvai balta	Pilkšvai balta
Drumstumas	Drumsta	Drumsta
Suskystėjimo laikas, min	1	10-20
Klampumas, mm	1	1-5
Kvapas	Kaštonų	Kaštonų
pH	7,4	7,2-7,6
Spermijų kiekis: $\times 10^6/\text{ml}$	$\times 10^6/\text{ml}$	$>15 \times 10^6/\text{ml}$
	/visame ejakulate	$>39 \times 10^6/\text{ml}$
Gyvų spermijų kiekis, %	mln/ml (%)	60-80%
Negyvų spermijų kiekis, %	mln/ml (%)	20-40%
Spermijų judrumas:		
A-greitas pirmyneigis	mln/ml (%)	A+B>32%,
B-lėtas pirmyneigis	mln/ml (%)	
	Progresyvus judėjimas (A+B)	>32%,
C-vietoje	mln/ml (%)	
D-nejudrūs	mln/ml (%)	
	Neprogresyvus judėjimas (C+D)	
Papildomi tyrimai:		
Imunologiniai tyrimai:		
Antisperminiai Ant IgG klasės	Neigiamas	Neigiamas
Antisperminiai Ant IgA klasės	Neigiamas	Neigiamas
Diferencinė spermograma:		
Normalios spermijų formos, %	%	>4%
Patologinės spermijų formos, %	%	
Defektai:		
Galvutės defektai	%	Mažos Siauros Didelės Amorfinės Dvigubos Akrosomos defektai
		% % % % %
Kaklelio defektai	%	Perlinkę Sustorėjęs Neteisinga implantacija Citoplazmos intarpai
		% % %
Uodegos defektai	%	Spiralinė Dviguba Lūžusi, lenkta $>90^\circ$
		% % %
Spermiogoninės ląstelės	%	0,5-2%
Leukocitai, vnt	pav. r. l	pav. r.l.
Eritrocitai, vnt	-	-
Epitelis, vnt	pav. r. l.	pav. r.l.
Lipoidiniai grūdėliai	yra	daug
Hialino kūneliai	1 r. l.	0-2 r.l.
Spermijų aglutinacija	nėra	nėra
Kristalai	Nėra	nėra
Mikroflora		nėra

GYDYMO METODO PASIRINKIMAS

- Abiejų partnerių tyrimų rezultatai.
- Abiejų partnerių anamnezė.
- Poros reprodukciniai lūkesčiai.
- Teisiniai aspektai.
- Finansiniai aspektai.

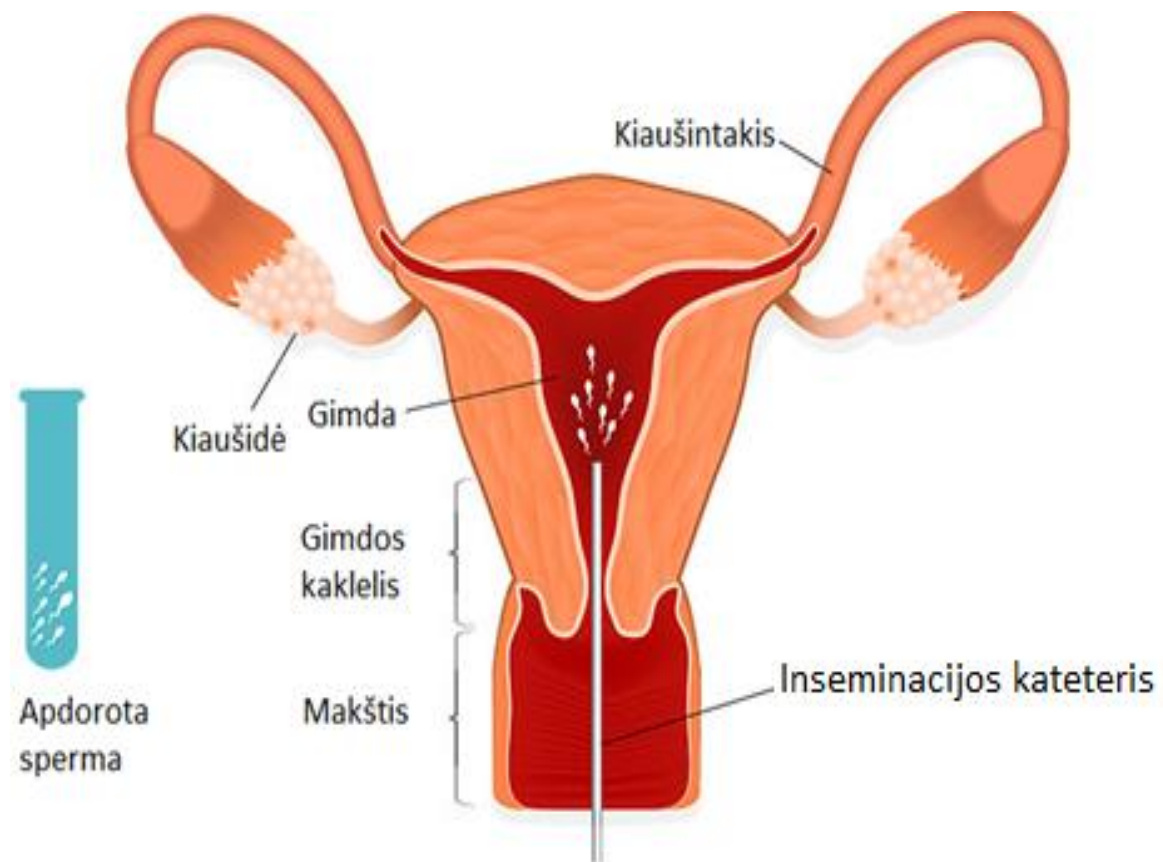
GYDYMAS

- Planuoti lytiniai santykiai natūraliame cikle/atliekant ovuliacijos indukciją/atliekant kiaušidžių stimuliaciją.

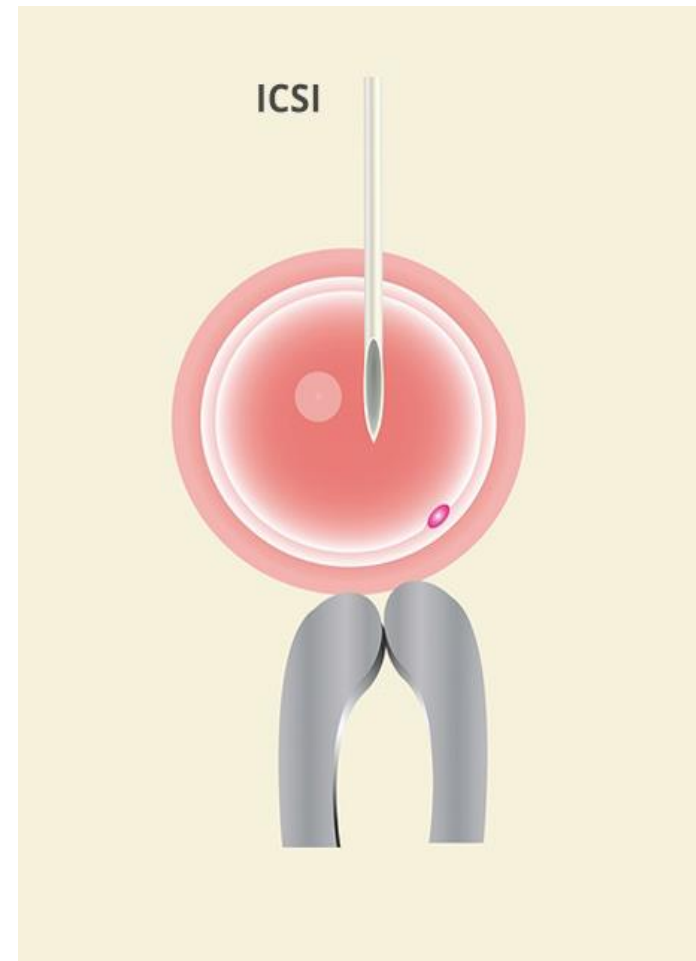
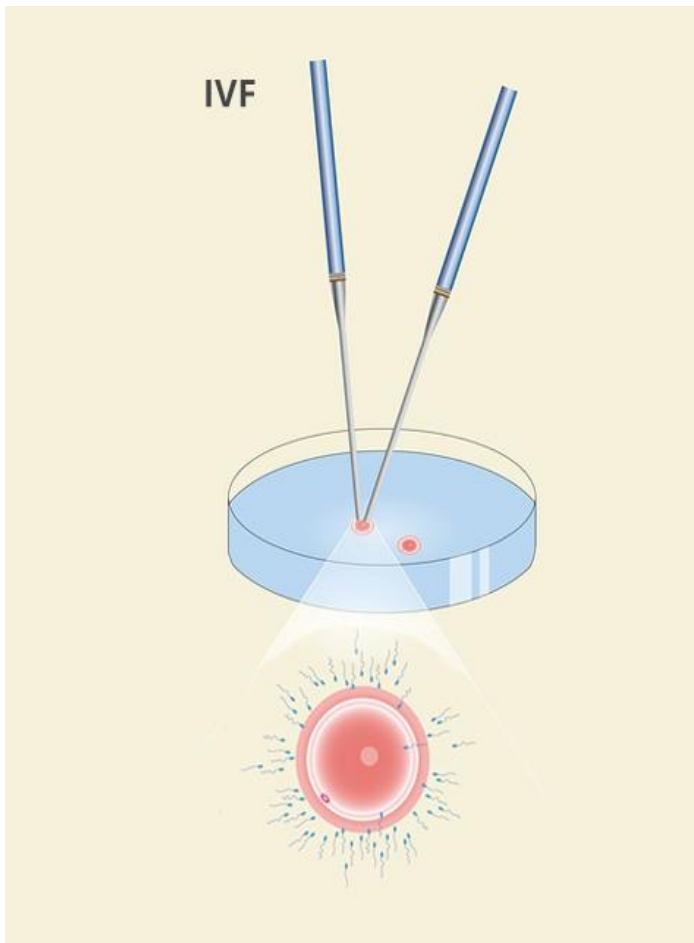
GYDYMAS

- Intrauterininė inseminacija (IUI) + ovuliacijos indukcija natūraliame cikle/atliekant kiaušidžių stimuliaciją.

GYDYMAS

- Pagalbinio apvaisinimo procedūros ne moters kūne.

PREIMPLANTACINĖS GENETINĖS DIAGNOSTIKA (PGD)

- 2019 m. Lietuvoje gimė pirmasis naujagimis po atliktos PGD procedūros.
- Tai buvo ir pirmas sėkmingas nėštumo užsimezgamasis Lietuvoje po PGD.

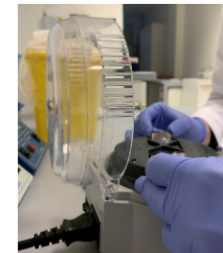

Santaros klinikose gimė pirmasis kūdikis Lietuvoje po embriono genetinio ištyrimo

Santaros klinikose gimė pirmasis kūdikis Lietuvoje po embriono genetinio ištyrimo

Spausdinti

I Santaros vaisingumo centrą kreipėsi jauna pora, kuri ketverius metus negalėjo susilaukti vaikų dėl patologinių vyro spermų pokyčių. Pakitimai spermogramoje buvo stebimi porą metų, skirtas gydymas, tačiau efekto nebuvo. Įvertinus šeimos situaciją, pora buvo nukreipta konsultacijai į Santaros klinikų Medicininės genetikos centrą. Gydytojai genetikai nustatė, kad vyras yra subalansuotos chromosomų mutacijos nešiotojas. Subalansuota chromosomų mutacija yra chromosomų pokyčiai, vykstantys tarp dviejų chromosomų, joms apskieičiant segmentais. Dažnai tokios mutacijos išoriškai nepasireiškia, kadangi genetinės medžiagos kiekis išlieka toks pats ir tokį chromosomų persitvarkymą turintis asmenys yra tik nešiotojai. Šios mutacijos gali lemti lytinių ląstelių (spermatozoidų, kiaušialąsčių) formavimosi sutrikimus, trukdančius pastoti, o net ir pastojus – gali kartotis savaiminiai persileidimai arba gimti vaikai su chromosomine patologija. Būtent toks sutrikimas ir yra viena iš indikacijų preimplantacinės genetinės diagnostikos (PGD) tyrimui.

Pirmas toks kūdikis Lietuvoje: kai viltis beveik išblėso, porai padėjo medikai

2019-11-14 17:16:00 | Kauno.diena.lt inf.

Spausdinti Teksto dydis

Alfa.lt > Lietuva > Naujienos

Santaros klinikose gimė pirmasis kūdikis Lietuvoje po embriono genetinio ištyrimo

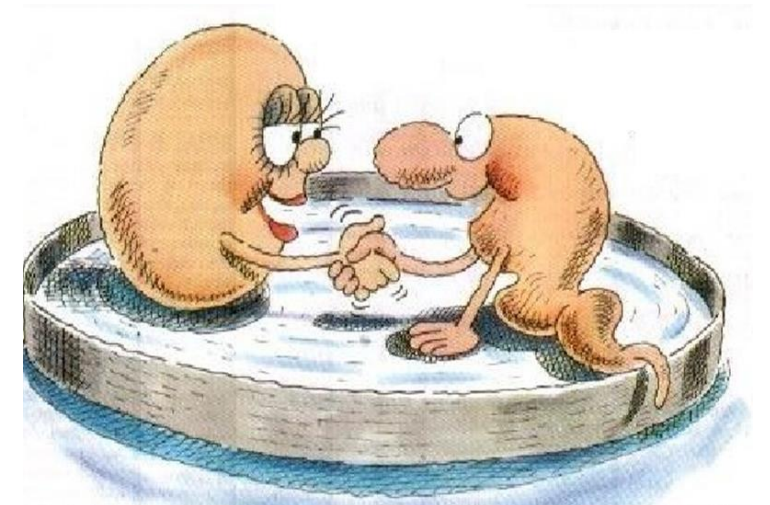

GYDYMAS

- Vaisingumo išsaugojimo procedūros (spermos, kiaušialąsčių, embrionų, reprodukcinų audinių šaldymas).
- Embrionų ir lytinių ląstelių donorystės programos.
- Surogatinė motinystė Lietuvoje – draudžiama.

PAGALBINIO APVAISINIMO PASLAUGŲ TEIKIMO BENDROSIOS TAISYKLĖS

- Pagalbinio apvaisinimo procedūros - IUI, IVF/ICSI - gali būti atliekamos tik įstatymų nustatyta tvarka santuoką ar registruotos partnerystės sutartį (**registruotos partnerystės įstatymo Lietuvoje nėra**) sudariusiems veiksniams asmenims.
- PSDF biudžeto lėšomis apmokamos pagalbinio apvaisinimo paslaugos – IVF/ICSI - nevaisingiems partneriams, kurie:
 - atitinka pagalbinio apvaisinimo indikacijas
 - moteris yra ne vyresnė kaip 42 metų amžiaus
 - yra drausti PSDF.
- PSDF biudžeto lėšomis IUI procedūros neapmokamos.

PAGALBINIO APVAISINIMO KONTRAINDIKACIJOS

- Neišnaudoti kiti nevaisingumo gydymo būdai arba juos taikant nėra realios sėkmės tikimybės.
- Partneri nustatyta gimdos defektų, dėl kurių neįmanoma išnešioti vaisių, ar ji neturi gimdos.
- Nėštumas gydytojų konsiliumo sprendimu gali kelti grėsmę partnerės sveikatai ar gyvybei.
- Moteris neturi nė vieno pratekamo kiaušintakio (taikoma tik IUI).

Suvestinė redakcija nuo 2018-05-01

Įsakymas paskelbtas: TAR 2016-12-23, i. k. 2016-29271

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

ĮSAKYMAS

**DĖL PAGALBINIO APVAISINIMO PASLAUGŲ TEIKIMO IR JŲ APMOKĖJIMO
PRIVALOMOJO SVEIKATOS DRAUDIMO FONDO BIUDŽETO LĖŠOMIS TVARKOS
APRAŠO PATVIRTINIMO**

2016 m. gruodžio 20 d. Nr. V-1452

Vilnius

PAGALBINIO APVAISINIMO PASLAUGAS TEIKIANČIOS VALSTYBINĖS GYDYMO ĮSTAIGOS LIETUVOJE

- **VUL Santaros klinikos Santaros vaisingumo centras (Vilnius)** - pirmoji ir didžiausia universiteto lygio valstybinė vaisingumo sutrikimų diagnostikos ir gydymo, vaisingumo išsaugojimo įstaiga Lietuvoje.
- **LSMU Akušerijos ir ginekologijos klinikos Reprodukcinės medicinos centras (Kaunas).**

PAGALBINIO APVAISINIMO PASLAUGAS TEIKIANČIOS PRIVAČIOS GYDYMO ĮSTAIGOS LIETUVOJE

- Lietuvos, JAV ir Izraelio UAB „Vaisingumo klinika“.
- UAB „NORTHWAY MEDICINOS CENTRAI“.
- UAB „Vaisingumo centras“ (Vilnius).
- UAB „Baltijos ir Amerikos terapijos ir chirurgijos klinika“.
- UAB „Jolsana“.

AČIŪ UŽ DĖMESĮ

vaisingumas@santa.lt

<https://www.facebook.com/pagalbinisapvaisinimas/>